

NGULU Heart Book
Cell phone format

THE HEART OF MAN

COPYRIGHT

ISBN 978 - 1 - 920322 - 53 - 3

E-MAIL: info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS
Posbus 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.

(A Gospel Literature Mission financed by donations)
(Reg. No. 1961/001798/08)

MOYO WO MNTU

LUBENTO LWAKWE

Ikitabu iki kine vilagiso vingi, chagondagwa uko Ufalansa mwo mhilimo wa 1732. Kimanyika kwa zina dya “Kiyoo cho Moyo che Kimuye” hegu “Ikitabu cho Moyo” Kwo ukulu we kindedi na yombe kulu dyo Ugonde Msuntilwa uwo uyumo, ikitabu iki kitapitwa mwe milosi yose mwe zi si zose uko Ulaya, naho chasomigwa ni wantu wose, naho wa malika yose.

Kubentigwa kwakwe kukaulisa ivo wikazi wa wantu wili, ne zifanyanyi za wantu wa afilika. Naivo chaungiswa na kusomigwa ni mpuga nyingi. Wantu wengi wakeonela ukindedi we Ndagano ya Mnungu ivo ikelavilize mwe ndagano ya Kaidi, saviya ikulongwa ni mlotei Ezekieli 36:26 naho enga ivo wagondelwe Waibulania 8:10, kugamba, “Neniwenkeni moyo mhya, naho mnde na moyo mhya.” Kwaivo wengi mwa nyuwe nawa keme wila mhya mkagamba, “Nokukomwa, niyo kwa sakame yako wakikomnbola no kukivuza kwa Mnungu, makabila yose na wantu wose, na mataifa yose.” (Ufun 5:9).

Togola! Weye hukudaha kukelunga mwe
kumlombeza Mnungu na kukibwelekeza ikitabu iki
kino wambizi kwa wantu, "Kiyoo cho Moyo?"

J.R. Gschwend

Copyright ANGP

MOYO WO MNTU

NYUMBA YA MNUNGU NAHO UKALO WA

LUHOMA (Yahana 3:4-10)

Lagizo kwa wakusoma:

Iki ikitabuu hicho kihya. Ckagondagwa nkanana ya nkongo uko Ufalansa enga mihilimo magana mairi yomboke. Kiwegaila wantu kwa magamna mlongo un'gazi na uvikilwa mkulu. Undima wakwe ni enga kiyoo kwa wagosi na wavele wakadaha kuke kaula no kukeona ivo weli wikazi wawe we kimuye enga ivo Mnungu akuwaona. Awengi wakeona ivo weli wata wavu mwe miyoyo yawe, naivo niyo wakeeila kwa Mnungu, niyo Mnungu awenka mioyo mihya na mye mhya.

Ukasoma ikitabuu iki ukumbukile kugamba kitabu iki ni kyoo chyo moyo kikudaha kusoma no kukekaula. Uneva wiyumwenga heekuhaila hegu Mkilisito akuuya kunyuma, noukeone ivo wili enga ivo Mnungu akukuona. Mnungu hana kwazagula mntu kwa ivo eli, yehe akaula umoyo.

Luhoma niye tate ywo udanti, niye mkulu wo lwiza naho niye mnungu we dunia ino. Hamwenga akehitula no kunda enga mtumigwa ywa Mnungu ywo un'gazi. Mna mwe ikindedi yehe hiye mtumigwa ywa Mnungu enga ivo wamwenga

wakumliganyiza. Wantu enga awa waihiwa ne zipicha za luhoma zikumliganya liganya ivo eli. Saviviya kwandaga lwa kale, weyuko ivi haluse wegala ulosi wa udanti wakudamanya ndima kwa nyambino kukehitula wakanda enga wegala ulosi wa Kilisito. Hakikwehelwa kwaviya hata luhoma mwenye akehitula nkunda enga mtumigwa ywa Mnungu ywo un'gazi. (2 Wakolinso 11:13-14). Luhoma watenda wantu kunda mantuntu na kunda wahezi, wase kukuluona lukunde lwa Mnungu no ungazi wo uzumbe wakwe, naho wase kumuona Mkombozinywawe Yesu Kilisito. (2 Wakolinso 4:4). Wakuntu wagelwa untuntu ni mnungu we dunia ino, hawkumanya kugamba wagulukiza kwa nguvu, wakagulukila ukwaganika kwa ulu na ulu kwo moto wa jehanamu. Wanada wantu afile ha meso ya Mnungu wakailwe ni mnungu we dunia ino. (Waeso 2:2).

Kwe mbuli ino nakalavil; izwa vileke azibanange zindima za Luhoma. 1 Yohana 3:8. Elo, mtegelezeni Mnungu, mhigeni Luhoma naye naawanyilikeneni. Mhokeleni Mnungu, naye naawahokeleni. (Yakobo 4:7-8).

Ukasoma ikitabu iki no kukaula zipicha zakwe, wadaha kuukaula umoyo wako no kuuona ivo wili. Una uona umoyo wako wiha naho una wavu,

usekukefisa na usekulemela, mna uzumile kweila kwa Mnungu kwo wavu unanawo. Kina gamba hakina wavu chakedantiliza wenye, naho ikindedi hakimuli mwe mioyo yetu, mna kina kweila kwakwe yehe ni mhuilwa naho ni muwagilwa yeheadahakukiusila wavu wetu wose, no kukitenda wasuntilwa. Kinagamba hakina wavu cham, tenda yehe kunda ndanti, naho Ulosi wakwe hakinanao. (1 Yoh 1:8-10) Elo keselezeni hasi yo mkono wa Zumbe vileke awausileni wavu wenyu, no kuwa sunta kwa sakame yakwe Yesu, Kilisito heikudahika kugulwa ni yeyose.

Weye togola walongozwa ni Mnungu, hegu Luhoma? Wi mtumwa ywo wavu hegu undima ywa Mnungu? Uneva wikazi wako wikailwa nu wavu, usekulemela, mna mwiile Mnungu akutende mlekelwa mwa Kilisito Yesu ezile mwe dunia awakombole wata wavu, awagumbule mantuntu meso yawe, akilave mwo lwiza, naho ulwiza ulo lumlawe mwetu. Nakeza vileke akiike mwo un'gazi wakwe wa kweheela. Yeesu ezaga akiikombole mwe zinguvu zo wavi na Luhoma. Kwa sila ya Yesu kikombolwa mwo wavu wetu. Togla wakimala ha meso ya Mnungu Msuntilwa akuna no kumanya ikinyele chako chose, mbuli

zako zifisigwe na kila fanyanyi yako? Hukudaha kukefisa, hegudu kufisa yadya ukudamanya ha meso ya Mnungu. Aikile digutwi ase kwiva? Aikile diziso asekuona? (Zab 94:9) Kwavya meso yakwe yamfunamila zinyendo za wantu, naho aziona zinyendo zawe zose. Hauhali utitu, hegu idyo diziza, aho wakudamanya wavu wakudaha kukefisa. (Ayubu 34:21-22). Kwaviya meso ya Mnungu yakuluka kosekose mwe dunia, vileke akelagise kugamba na nguvu kwajili ya ao watogile imioyo no kuhinga kwakwe. (2 Walawi 16:9, Yohana 2:24).

Ana kinyemi mntu ausilwe wavu wakwe no kujaligwa malema yakwe. Ana kinyemi hekuwazwa mwo wavu ni Zumbe, naho heiina nyambi mwo moyo wakwe. (Zab 32:1-5; Zab 51) Hata ivi dielo Mnungu agendeela kwitanga: "Soni kwangu nyuwe nyose mkwanagadika no kuzamilwa ne zintwika zo wavu, name neni wahumuzeni." (Matayo 11:28:30).

1. IPICHA YA NKONGO

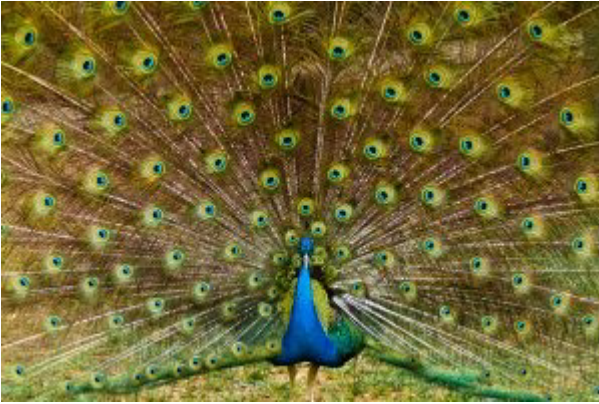

Ipicha ino yalagisa mntu he huile naho mta wavu. Mntu uyu akanda mhgosi hegu mvele ywe

dunia ino, ekailwe ne zimbuli zedunia ino, kumunkwa munkwa no kukombeka kwe mwili. Ino ipicha ni koyoo che kindedi cho moyo wakwe enga ivo Mnungu akumuona. Meso yakwe yenkundu naho yakunyegela, yalagisa ukozi wakwe. (Mesali 23:29-32). Ni ani akuguta? Naho niani mta meso yenkundu? Niwadya wakunywelesa mpombe, wakugenda wakazungula mpombe ahanganywe, ikaule impombe, ukaigela mwe kikombe ikikombe chanda enga ivo ili, yiho umwo ikakesenta. Akaheza yaluma enga nyoka, naho yoka enga kisuse. Meso yako nayaone mbuli ngeni, naho noulonge mbuli za ubwalasi za mwo moyo wako. Hasi yo mtwi wadaha kuona umoyo wo mntu. Umoyo uno ni wikalo wa makala mengi yakulagisa wavu ibindileingi umwe mioyo ya wantu. Mwe mioyo yetu numwo ukwikala wavu wetu. Mnungu agamba, "Moyo ni kintu kidanti kujinka vintu vose, naho kina unyonge ukukoma, niani akudaha kumanya? (Yelemia 17:9). Yesu mwenye agambaga, Kwaviya, mwe mioyo ya wantu mwalawa fanyanyi ziihile, udesi na ubavi na ukomi na uhabwasi na kumunkwamunkwa kwiihile na nkwasi na nyambi na kukonyela na finju na ntukano na kwekweza na ubwalasi. Maihi aya yose yalawa yalawa mwo moyo wo

mntu, naho yantenda mntu kunda msavu.
(Maliko 7:21-23).

1. Tausi Kiumbe cha nkongo ni Tausi. Tausi ni dege dihomweele kwa utana, dina mazoya yana langi za kweheela, mna ha didege idi dyaliganyizwa no wavu wa kukekweza. Ntondo ya mazilizili, Kelubi akumbigwe mavuta, andile akegala un'gazi kwa Mnungu, naho mtumigwa ywa Mnungu Ibilisi. (Isaya 14:9-17, Ezekieli 28:12-17). Aho nkongo Ibilisi handaga mtumigwa ywa lwiza. Kukekweza kwa wantu kwakelagisa kwa sila nyingi. Wamwenga wakekweza kwaviya wana ugoli mwinga enga viya ng'ombe, na makoto na nyumba na migundaa na suke za yombe kulu na futa zihomweele naho wakuzilagisa kwa soni. Wawenga wakefenyela makabila yawea hegu ukulu wawe na umanyi na nguvu za mwo mwili no kudananya mabuli amkulu mwe dunia ino, na ivo waumbigwe na vintu vingi

hevikufaha. Wamwenga wageza kukedamanya wande wahombweele kwa kuvala bangili, na vintu va kupulikapulika no kukesenga salemwe vihanga vawe no mwe mili yawe, hamwenga na kugamba Mnungu nawaumbaga wakintile. Mnungu awahiga wakukefenya, mna waonela mbazi wakukeseleza. (1 Pet 5:5). Mnungu aihya kukekweza na wefenyi. (Mesali 8:13). Kukekweza kwalawanya kwe kufa, naho akufanyanya fanyanya alongola kwo kugwa. (Mesali 16:18).

2. Kuli Kuli dyalagisa mntu mta kumunkwamunkwa kwiihile kwo mwili Uihi na udesi na uhabwasi. Kokose nediite kuli dyakegela usavu. Wantu wamwenga wekala enga kuli aho nawaite wawadanta na kuwawagila wantu watuhu, wagosi na wavele wabindile ingi. Uhabwasi na udesi wagenyelesa kunda vintu viihile mwa mazua aya yo uihhi yo lubindilizo. Wabwnga na wandele wengila kiyanga yanga waidunduga imioyo yawe, naho wata wagosi na

wavele nawakalomba na kulombigwa. Naho iviya iviya wavele wafiilwe ni wagosi wawe wekla mwe dunia yo uhabwasi. Uwavu wa Sodoma na Gomola uhuma maalufu ya wantu, naivo milosi ya Yessu yakelaviliza akagamba, Mazuwa yo mbindilizo nayende enga mazuwa na Sodoma na Gomala. Wamalagoli na Wajaluwo na makabila matuhu mdesi wamwitanga, 'Kuli.' Wantu enga awo mhakudaha kwinkigwa uzumbe wa kwe mbingu kqaviya uko kuse yeyuko makuli na wasi na wahabwasi na wakomi na wavika mahili na wose wakuungisa kudanta na kutenda ivo. (Ufun 22:15). Kwaivo uyilikeni uhabwasi. Wavu wowose akudamanyamntu adamanya kuse yo mwili wakwe, mna akudamanyauhabwasi audamaanyila vihile umwili wakwe mwenye. Togoleni hammanyize kugamba nyuwe mwi nyumba suntilwa ya Mnungu, uwo umwili wakwe? Mnungu nambanange mntu uyo kwaviya nyumba ya Mnungu ni Suntilwa, naho inyumba iyo ni nyuwe. (1 Wakolinso 3:16-18; 6:15-20).

3. Nguluwe Kala idi dyalagisa ukozi na uhanku. Nguluwe yakediila chochose neikione. Haikusagula ichedi ne kiihile. Saiivo wantu wadya nyama zifile zenye kwa manyonge hegu du kwa kutoigwa. Awomwadya ngoso na fuko izo Mnungu agambaga kisekudya. (Matendo 15:20; Isaya 66:17). Mwayo waitendela usavu imili yawe iyo ili nyumba ya Mnungu ili Suntilwa, kwa kumunkunyula na kuputa tumbatu. Mbuli izi zagela usavu no usungu mwe sakame yawe ikuwalongoza mwe kuzoela kudamanya wavu. Wantu wamwenga wagosi kwa wavele wagamba havi ihile kunda mkozi wa mpombe. Mna mkozi yeyose hakudah kuuwinkigwa Uzumbe wa Mnungu. Mpombe hiyo nkande, ni kintun kuwatenda wantu wakolwe no kugela kinyulu na kuwahitula makauilo. Wakunywa mpombe wabwalataga, wadamanyaga uhabwasi no kukomana. Hawana nywele mpombe hawakudaha

kudaha kutenda ivo. Mkozi kamema lubezo, na nkumbizi, akudamanya malema mwe vintu ivi kaswesa mizungu. (Mithali 20:1). Sigilizi ya Musa yagamba, Yeyose mta mwana mwavu, naho mkozi, mwana uyo naviwagilwa kutoigwa maiwe niyo afa. (Kumb 21:19-21). Wadya wakudamanya mpombe yoyose, wana malema viligane na wadya wakunywa iyo impombe, kwaviya Ugonde Usuntike wagamba, "Nkondo yawe wadya wakukombeka kunywa mpombe ina nguvu, wagosi wata nguvu wakuhanganya mpombe." (Isaya 5:22). "Nkondo yakwe akumwinka miyawe mpombe, weye ukugela usungu wako niyo kumtenda akolwe." (Habak 2:15). Msekukedantiliza, wadesi hawenkigwe Uzumbe wa Mnungu, naho wakuvika mahili na wahabwasi na wakugenda na gosi enga kugenda na mvele, wakuwatendela vihile wavele wawe na wabavi na wahoki na wakumunkwa munkwa vihile na WAKOZI na wakuhomola na wahoki. (1 Wakolinso 6:9-10).

Elo, mbuli zo mwili hazikefisile. Nizo izi, udesi na usavu na unkondo na ukonyelezi na miviko ya mahili na usai na nkumbizi na finju na maya na gaina na kupangana na mlulimi na utondwe na UKOZI na UHANKU na mbuli zose zikwinga izo.

Awo wakudamanya mbuli izo hawenkigwe Uzumbe wa Mnungu. (Ibaluwa wagondelwe Waga 15:19-21). Naho msekukolwa mpombe ino wingi wao wiihi wose, mna mwinkigwe Muye Asuntike. (Waefeso 5:18). Yesu niye inchoko cho ugima akuwalalika wose wata nkilu. "Mntu ananda na nkilu neeze kwangu aywe mazi heyeina heye kulihilwa." (Yohana 7:37-38).

Hayani, nyose mkuona nkilu, soni, kwa mazi, Hemwiina matundu; soni mgule mdye; Heiye soni mgule divai na mele, haheina heikulihilwa matundu, naho haina yombe. Nii mlihe matundu kwa kugula kintu hekikudigwa? Ni mwaze nguvu kwa kintu hekikwigusa? (Isaya 55:1-2).

4. Kui Kiumbe iki lugendo lwakwe ni mpalahole, chaliaganyizwa nom wavu wo usokezi no kucheelwa no usai. Mntu msokezi angilaga mwe magezo mengi. Aungisaga ubavi kujinka

kudamanya ndima. Hamwenga aha mbuli ino yo ubavi ymgela mwe kukoma vileke abawe. Usoka wa Kimyye wakifingiza kise kumlombeza Mnungu, kisekuita kwo kumvika Mnungu naho wakifingiza kise kupelemba Mbuli ya Mnungu ino ugima wa ulo na ulo. Yeyose akucheeelwa atenda ubavi wa lupisi, vikajika vakwigala mpaka kwo kwaganika. Mnungu akagamba umwinke umoyo wako dielo, luhoma aza kwa nguluko akakugamba wasunguzilai goja luvi hegu zuwa tuhu, heikuunga ilaile na zuwa. Wadaha ukacheelwa mazuwa na mazuwa, hegu mihilino na mihilimo, niyo wabwiilwa nu ukufa, naho wanda kufa haheina kummanya Mnungu, haheina kukombolwa naho haheina kunda na Kilisito. Vikuleka Mnungu agamba, "Mnadiva diizwi dyakwe ivi dielo, mse kunda wadala kumhuila." (Waibulania 3:7,8).

Waganga we kikaya wadidamanyilaga ndima ze kegangana idigobela dye dikui, naivo dyaliganywa no wavu wo kuhuila ugangana no usai, hantu ha kumhuila Mnungu mta ugima houkusila. Hantu ha kumwitanga Mnungu umwo wakabwiilwa ni maine na masulumizo, wantu wahuila mahili na maizi na maiwe na mahembe na na vintu vituhu heviina ugima vitle kudamanywa na wangana. Vaungwa mumhuile

Mnungu ywenyu, na mkombozzi ywenyu. Mnungu awenkaga malagizo Waizilaeli kakagamba, "Mse kuleka mvele msai kwikala ugima." (Kutoka 22:18). "Asekunda mwenyu mntu akutowa mnamulo, hegu mntu akulava lotezi, hegu akuwakauila wantu mazuwa yaihile, na kutoa msia." Kwaviya akudamanya ni kungela maya Zumbe. (Kumbukumbu la Torati 18:1012). Msekuwabasa wata mpepo gangana na wasi wanase wawagele usavu waawe. (Walawi 19:31). Naho mntu yeyose akuwabasa mata zimpepo, vileke ande mbuya nawo neni, neni mng'oele meso, niyo namwazagula kulawa mwa wantu wakwe. Elo kesunteni, mnde wasuntilwa kwaviya ni miye Zumbe Mnungu ywenyu. (Walawi 20:6-7). Yesu Kilisito niye akuhoza umoyo no umwili. Yehe akiusila wavu wetu wose na kukihonya manyonge yetu yose. (Zabuli 103:1-3). Uneva yumwenga ywenyu hakwedaha alumwa, awetenge vilongozi wa wahuila wa Mnungu, wamlombeze Mnungu kwajili ya maine yakwe, naho kudya kulombeza kwa mhui nokumhonye mnyonge yudya. Zumbe naamtende mgima. Uneva nakadamanya wavu, naausilwe. Kweeleni wavu nyuwekwa nyuwe na kulombezelana kwa Mnungu vileke mhonywe. (Yakobo 5:14-16).

Ukasoma katabu aka, kumbukila kugamba, Mnungu alonga na weye, naho akugamba ukweile wavu wako, naho alongoze wikazi wako wose kwakwe. Mna umoyowako ukeigile digobela dye dukui, wakutakamiza ukagamba, "Usekusunguza kumzumila ni Yesu, wadaha kudamanya ivo luvi, hegu juma dikwiza na mhilimo ukwiza. Inda ukelangilizana mgosiyo, na iso, hegu inda uwegale wana kwe dilago." Hantu ha kutegeleza Mnungu, weye wamtegeleza Luhoma. Kwakudamanya ivo wautenda moyo wako kunda mdala, naho wanda mdala enga gobela dya kui.

5. Suwi Suwi ni kala ditendese ukali, dikuungisa kukoma. Kala idi dikeiga na maya na nkwasvi vimwe mioyo ya wantu.

Mntu yeyose akulongozwa ni maya na mta nkwasvi adaha kudamanya mbuli za kikalakala na kuligita na kuhomola naho adaha kukoma. Mazuwa yoe ioneka kugamba akukolwa mpombe

anywa moyo wa ibilisi, havikudahika kukelongoza mwenye na zuwa. Waoga wengi wanywa niyo wakolwa niho wadahe kulihiza uihi ukefile mwe mioyo yawe. "Mpombe yawe ni usungu wa mazoka, usungu mkali wa nyoka." (Kumbukumbu la Tolati 32:33). Kulihiza kuanmwiile kwa wata wavu, mna Mnungu niye akulihiza. Yesu agambaga, "Waungeni wankondo wenyu." Mnungu akigambaga nakiusile wavu wetu uneva kian wausila wadya wakitendele vihile.

6. Zoka Ni kumbe chandaga chedi vitendedse aho kale, chawadantilizaga Adamu na Hawa kwe kiunga cha Edeni vileke kiuuse uhamwenga wa Mnungu na woho. Luhoma aonaga finju kwa ivo Mnungu awaungisaga Mgosi na mvele awo wa nkongo, na ivo waikagwa kunda mazumbe we dunia ino hantu ha kuikwa yehe Intondo ya Kilokilo, uyo Luhoma. Kwe finju yakwe Luhoma afanyanyaga kubananga uhamwenga wandaga

kwe mntu uyo na Mnungu. Niyo adaha. Finju ino ikukoma imwo moyo wako naho yalongoza wikazi wako naho yakunyima kinyemi umwo weyao wakanda nacho no kwikala vedi. Naho hata wahuila wa Kilisito wakumdanyila ndima Mnungu, waungwa kukedima na kukenega no moyo uwo we finju wa Luhoma, hata uneva ukamdanyila Mnungu ndima niyo wamwenga wavikilwa kujinka weye mwenye. Finju yagela umoyo wako fanyanyi nyingi ziihile vileke uwaloge watuhu, no kubananga kinyemi wanacho, no kuwakoma wadya wakuonelana gaina. Wivu umwa mgosi na mvele wadaha kubananga indoza yawe no wikazi wawe. Wivu mkalie enga Ahela. (Wila Wedi 8:6).

7. Jula Jula dyailaga mwa mazi na mwe sanga. Dikeigisa na wavu wo ugila no wavu wakuungisa matundu na ugoli, ivo nivo ichotoko

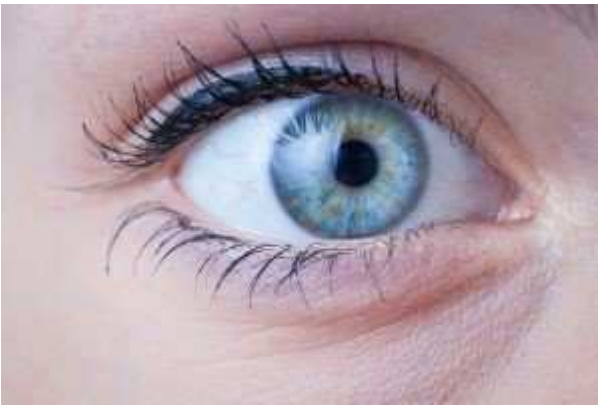
cho wavu wose. (1 Timoseo 6:10). Uko kwe isi ya Kongo yeyuko majula yakudya mswa niyo yabula mwe kutulika no kufa. Mntu mgila hakuzumila kupangila mtuhu kiya ananacho hegu kuwapangila wakiwa mwe viya ananavo. Akombekesa kwa vovose, inde kwa kuwagilwa hegu kwa kudanta, kuduganya ugoli we dunia ino ugoli ukuunga ubanike, ukudigwa ni mnyefu, naho wengila kanga naho wadaha kubaigwa. Zumbe Yesu akigamba kikeikile kindolo uko kwe mbingu hekwiina wabavi. Kwaviya hadyakili ikindolo, no moyo wako nawo naho wili. (Matayo 6:19-21). Akani na wanduguze wakomagwa kwaviya waungisaga zahabu na matundu na suke za yombe kulu. Niyonaguha kintu kiligitwe. (Yoshua 7). Yuda Isikali yose afa kwaviya aungisaga matuntu kujinka ivo aungagwa kumuunga Zumbe Yesu. (Matayo 27:3-5).

8. Luhoma Uyu niye tatiyawe wadanti wose, wadya wakudanta. Yehe niye mdimi ywa makala aya yose, naho niye zumbe ywe mioyo yawe. Yesu awagambaga, "Nyuwe mwiwana ywa tati yenyu Ibilisi, naho ukumnkwamunkwa kwa tati yenyu nuko mkuungisa kukudamanya. Yehe andaga mkomi kukongela aho nkongo, naho ikindedi hanancho. Umwo akadanta alonga ayakwe kwaviya yehe ni mdanti naho niye tate ywo udanti." (Yohana 8:44).

9. Ntongo Ino nayo yaliganyizwa na kiya kimwo moyo wa wantu wose. Kiya kimwo moyo chanda kititu na kwingila usavu ukulawa mwo wavu uzoelwe. Icho hakikudaha kudamanya ndima yakwe viligane. (1 Timoseo 4:2).

10. Ziso Ziso dya Mnungu dyaona kosekose na chochose kimndani mwo moyo wo mntu. Hahana mbuli ikudaha kukefisa ha meso ya Mnungu. Ivo Mnungu adaha kuona na kuzimanya zifanyanyi za kinyele naydya ye mwo moyo. Uneva wadamanya mbuli zako zo wavu mwo lwiza hegu kwembago, hegu hantu hohose, Mnungu aona.

11. Mtumigwa ywa Mnungu Uyu aliganyizwa na Mbuli ya Mnungu. Mnungu alonga na mntu mta wavu azaganywe ni homa naivo amgamba akweile wavu wakwe, nho awinke lupwapwazi ung'azi wa Mnungu wingile mwo moyo wakwe. Mnungu alonga na weye iviya iviya ukusoma katabu aka.

12. Suwa Kadege aka kadaha kudimwa ni mntu naho hkana uwihi wowose kwa mntu na kintu chochose. Kadege aka ni mliganyizo wa Muye Asuntike, Muye ywe kindedi akulonga ikindedi mwe mbuli yo wavu, uwagilwa no usengelo. Mwe picha Muye Asuntike aonekela kuse yo moyo, hakudaha kwikala hantu hakulongozw nu wavu.

13. Ndilija ndodo zo moto Ndilija zikuzunguluka moyo wo mntu mta wavu, zikeiga na lukunde lwa Mnungu lukuzunguluka moyo wo mntu mta wavu. Mnunguhakuunga maiti ya mntu mta wavu, mna aungisa mntu uyo akweiirole wavu wakwe vileke ande na ugima. Yesu ezaga kuwakombola wata wavu. Kunde na kinyemi kitendese uko kwe mbingu, uveva mntu yumwenga mta wavu akweiila. Mnungu aunga ausunte moyo wako kwa sakame ya mwanawe amuungise, Yesu Kilisito. Lukunde lwa Mnungu lwaunga lwingile mwo moyo uhoile ufile.

Yesu akimala ho lwivi naho agamba, "Kuno." Una mkomwoela neengile no kuusunta umoyo wako no kuwiika ulekelwa.

2. IPICHA YA KAIDI

Picham ino yalagisa mntu akukonga kweila na kumtimila Mnungu. Mtumigwa ywa Mnungu atoza

sime, Imbuli ya Mnungu ino ugima, ina nguvu naho yatwa kujinka sime yoyose ikukanta kosekose. Mbuli ya Mnungu yoka naho yadaha kuzipanga umuye na vilungo no msopwa umndani mwawe, naho ina kihufya cho kubunkula zifanyanyi ne kiya kindani mwo moyo. (Waibulania 4:12). Mbuli ya Mnungu yaki kumbusa kugamba maliho yo wavu nu ukufa. Ivo akilwe umntu, nu ukufa lumwenga, naho akaheza ukufa ni usengelo. (Waibulania 9:27). Hantu ha mta wavu na yudya heku huila ni kudya kwe nunda ikukweela moto na baluti.

Mwo mkono wa kaidi mtumigwa uyu katoza kibela cha mtwi, mavuha ya nyaile ya mtwi wa mntu. Mbuli ino ni lukumbusa kwa mta wavu, kugamba suwe chose nekife. Hicho kintu hata uneva chaiungisa imili yetu niyo chaivika suke na kuyankiza nkande no kukuntiza kumunkwa munkwa kwakwe, nekife niyo chaola. Ntende nezidye imili yetu umwo imimuye yetu akaikwa ha meso ya Mnungu kwa usengelo. Mta wavu akonga kutegeleza Mbuli ya Mnungu ikumkanya no kulohola umoyo wakwe kwa lukunde lwa Mnungu. Muye Asuntike akonga kung'ala mwo moyo wakwe uno lwiza. Ung'azi wa Mnungu wengila no kukonga kudigulusa diziza dyose.

Hantu hana ungazi ziza dyanyila. Lukundelwedi lwa Mnungu lwinula moyo umpeho. Wavu uliganyizwe na makala itigizwa kusunka.

Mta wavu weye, mzumile Yesu, eli ung'azi we dunia engile mwo moyo wako. Anengila, ulwiza ne zimbuli zo lwiza nezimlawe mwo moyo wako. Enga ivo ipicha ino ikulagisa, Yesu agamba, "Ni miye Ungazi we dunia, akunitimila heengile kwo lwiza nazuwa." (Yohana 8:12). Nkondo yawe wakuungisa ulwiza no kuulemela ung'azi. Nkondo yawe wakulemela ung'azi na kuungiza ulwiza. Umwo Yesu eze sngile kwa Nyumba ya Mnungu kudya Yelusalemu, awagulusaga wose wandaga waktaga ngombe na ngoto na suwa. Etyakupulaga matundu ya wadya wandaga waka sakanya matundu niyo agamba, "Nyumba yangu neitangwe nyumba ya kuvikila Mnungu, mna nyuwe mutenda kunda mpanga ya wahoki." (Matayo 21:1213). Inyumba nu umoyo wako. Yesu hezile kukiusila wavu wetu du, mna keza kukikombola kulawa mwo utumwa we nguvu zo wavu no kwikailwa nu wavu. Elo, uneva Uwana anwaikani ulekelwa nomnde walakelwa kindedindedi. (Yohana 8:36).

3. IPICHA YA KATATU

3

Mwe picha ino chauona umoyo wa mntu mta wavu akweeile kindedi. Aketegeleza ivo

azamilwe nu ukulu wo wavu wakwe ivo wili mwingi, izozilekie Yesu akawambigwa mwe kiwambilo. Moyo wa mta wavu wonyela umwo akakikaula ikiwambilo icho akugubuilwa ni mtumigwa ywa Mnungu, uwo Ulosi wa Mnungu. Lukunde lwa Mnungu luonekele mwa Yesu Kilisito wauvenya umoyo wakwe vitendese aho akakumbukila kugama Yesu Kilisito, Mwana Ngoto ywa Mnungu, nakeza kuuza wavu wakwe ubindile wingi. Niyo azumila afe he kiwaambili kwajili yakwe. Ni kindedi kugamba Yesu atoagwa mikoty, anakavaligwa nkfia ikeigile ye kizumbe mna ya miwa, naho nakagomandilwa mitunga mwe mikono na mwe viga, nakatungikwa mwe kiwambilo kwajili yowavu wetu. Mbuli ino niyo ikuyonyela umoyo wo, mntu akweiile wavu wakwe. Uneva akasoma Mbuli ya Mnungu na kuikomabaganya, akeona mwe kioo cha Mnungu, amanya ivo moyo wakwe omwo lwiaza dyo wavu. Myo wakwe asulumizwa no muye wa kuona usungu. Kinyulu chamtenda aiile uwavu wakwe, Mnungu naye amsogeela. Lukund lwa Mnungu no utondowazi wengila wmw moyo wakwe usuntigwe kwa sakame ya Yesu Kilisito vileke wavu wakwe wose uuswe. Akonga kuamnya kugamba Zumbe ehagihi na wose wonyele mioyo, naho awakombola wose wonyele mioyo. (Zabuli

34:18). Yehe awahonya wonyele mioyo na kuwalagula zinkwenge zawe. (Zabuli 147:3). Naho Mbuli ya Mnungu yagamba, Mntu akwinga uyu niye nenimkaulise. Mntu onyele moyo akwila wogofi umwo akaiva Imbuli yangu (Isaya 66:2).

Muye Asuntike no lukunde lwa Mnungu valongoza moyo usuntigwe. Kwa mhuwi Akakaula msalaba ne sakame ya Yesu, iyo itike kwa kukiusila wavu wetu, niho umntu uyui akukonga kuona kugamba wavu wakwe uusigwa. Anda ne kindedi mwo moyo wakwe kugamba sakame ya Yesu Mwana Mnungu isunts wavu wakwe wose (1 Yohana 1:7). Akuunga amhuile Yesu haage mna naande no ugima waulo na ulo. (Ibaluwa wagondelwe Waefeso 1:7). Haluse ana wikazi mhya naho kukongela haluse hakuunga mbuli zihile za mwe isi, mna amunkilwa mbuli za Mnungu, uyo akumvika. Makala, uwo uwavu wakwe, yanda kuse yo umoyo wakwe hamwenga no kugamba luhoma mwenye hakuunga kuita, naho akaulakaula kunyuma akamunkwa kuuya kaidi mwo moyo uwo. Naivo chagambigwa kinde meso naho kilombeze naho kimhige luhoma naye naakinyilike.

4. IPICHA YA KANE

Picha ino yalagisa mntu apatile mhuila ywa Kilisito apatile utondowazi no ukombozi uletigwe

ni ifile ya Zumbe ywetu Yesu Kilisito. Naivo hakuona cha kwefenyela ila msalaba wa Yesu Kilisito, naho kwa uwo sisi yise iwambigwa kwakwe, yehe naye kawambigwa kwa kwajili ye isi. (Wagalatia 6:14).

Kamanyisa kugamba Yesu afaga mwo msalaba vileke kinde wafile kwa mbuli nyo wavu mna kinde wagima kwa mbuli zedi. (Baluwa ya nkongo Petulo 2:24). Mhuila ywa Kilisito awambigwa ne isi ino. Kilagizwa kilongozwe ni Muye naho kisekuamanya kumunkwa kwo mwili uno naho. (Wagalatia 6:13-25). Naho kigambigwa kikombeke kuzungula kusuntika, hevikudahika mntu yeyose kumuona Mnungun handile nawo. (Waibulania 12:4).

Mwe picha yo moyo uno wadah kuona amaguzo yadya akailgwa Yesu ne zimpingu aho eze ahambulwe zisuke zakwe. Wadaha kuiona imikotyia idya wamtoelaga Yesu kwajili ya masulumizo yaungagwa kiyapate suwe, mna yose ayaguhaga yehe. (Isaya 58:12) uwavu wetu nuwo waleka akatoigwa. Uyo Seuta Helode na wantun wakwe wamdamanyilaga lubezo Yesu, niyo wantowa naho waze wajike, niyonwamhambula zisuke zakwe no kumvika suke inkundu. Niyo wabilinga ngata ya miwa no

kumvala mwo mtwi enga nkofiya ya Kiseuta, hantu hakumvika nkofi ya Kiseuta ya zahabu. Niyo wamwikila ngoda ya mnuli mwo mkono wakwe wo kulume, hantu ha kumwiikila ngoda ya Kiseuta. Niyo wafika madi wakamnausa kwa lubezo, wakagamba, we seuta ywe Kiyahudi, Ndamsa! Akajika wantweela mate, niyo wauguha udyā mnuli niyo wantoela mwo mtwi. Weze wabinde ayo yose wamgyuhaga wakamuwambe mwo msalaba. Weyuko wantu wengi wakwitangwa wahuilwa wa Kilisito, hwakuleka kuvika naho wahokela ludyō lwa Zumbe wakema mila ya kumtogola Zumbe, mna yadya wakudamanya yamsulumiza kaidi Mlokozi ywawe. Hiwo wose wkulombeza waketanga Zumbe, Zumbe, wakuunga wengile kwo Uzumbe wa Mnungu ila ni wadya wakudamanya yadya akuunga Tati yawe ekulanga. (Matayo 7:21). Naho mwe picha wadach kuuna umfuko wa kwiikila matundu. Yuda amsezenga Yesu niyo amtaga kwa matundu milongo mitatu, kwaviya kuungisa kwakwe matundu kwamgelaga untuntu niyo untuntu uwo wanda walongoza umoyo wakwe. Vimuli ne minyolo nivo wavidamanyilaga ndima umwo wakdamanya nusaguzi kugamba niani akuunga aguhe isuke ya Yesu, Vileke ukinte Ugonde wa Mnungu udyā ukugamba,

“Wapangilana zisuke zangu, naho suke yangu waidamnyila usaguzi.” (Zabuli 22:18).

Yudya mtoani eze amtunge no kuki mwo lubavu aaho niyo mazi na sakame valawa. (Yohana 19:33-37). Dyandaga aho zogolo hadinati kuila Petulo andaga kamlemela Yesu hameso ya mtumwa ywe kivele. Togola wamzumila Yesu kwa milosin yako na udamanyi wako? Hegu wogoha kudamanya ivo? Yesu agambaga, “Mtu yeyose naanilemele ha meso ya wantu name neni mlemele ha meso ya Tate ywakwe mbingu.” (Matayo 10:32-33). Naho nakagamba, Mntu yeyose akuunga anitimile vaungwa asekukeonela usungu yehe mwenye naho azumile masulumizo yakumwombokela, (msalaba) niyo anitimila. (Matayo 14:24). Naho mntu hekuzumila masulumizo kwajili angu no kunitimila, uyo hakuni wagila. (Matayo 10:38).

Luwe lutogile, nenikefise
kwako, Mazi ne sakame iyo,
vilaile umwo,

Vanisunta uwavu, niyo avnitenda mhumi.

5. IPICHA YA SHANO

Mwe picha iyo ya shano chaona mntu asuntigwe,
na mta wavu ayokolwe kwa geleko ne zimbazi za

Mnungu, kanda nyumba ye kindedi ya Mnungu, ukalo wa Mnungu Tate no Mwana na Muye Asuntike, enaga ivo alongile Zumbe Yesu kugamba, "Mntu ananiunga, naatoze Imbuli yangu, naho Tate namuunge, naswe nekize kwakwe naho nekitende ukalo kwakwe." (Yohana 14:23). Kwa sila ya Yesu Mnungu amwinka mntu ntunyo naho amwinka uvikilwa no kumtenda kunda mntu ywa ntogola. (Luka 1:52).

Haluse moyo unda nyumba ya Mnungu. Wavu uusigwa. Hantu ha kwikalwa ni makala mengi nayakaongozwa ni luhoma, tate yawo wadanti, haluse Muye Asuntike ekla mwo moyo uwo. Hantu hakudamanya mbuli ziihile haluse chaona umwili unda enga mgunda una matunda ye Kimuye enga, lukunde na kinyemi na utondowazi na kweseleza na kufinyiliza na no uwedi na wambizi na uhuilwa na ujalamu, na mbuli ntuhu zikudaha kumuwigilwa Mnungu na wantu. Mtao umoyo uno kanda tamba dye kindedi dikweleka matunda mwo mzabibu we kindedi, uyo Yesu Kilisito Zumbe ywetu. Ikinyele cho kweleka matunda ni kugamba mntu akwikala mwa Kilisito, Kilisito naye ekala mwakwe. (Yohana 15:1-10). Naho aika Mbuli ya Mnungu mwo moyo wakwe kwaviya naamemezwe naho naabatizwe ni Muye

Asuntike uto ludole lwo kuuhuma umwili no kumunkwa kwakwe kwiihile. Kwa ludole lwa Muye Asuntike adaha kulongozwa mwe zimbuli zikumuwagila Mnungu. (Ze kimnungu). Hakwila naho kwa mbuli ziya akuziva, hegu kuziona, mna ekala kwa utondowazi na kwaviya anam, huwi kwombokela Kilisito Yesu. Uno nuwo uhumi ukuzihuma zimbuli ziihile za mwe isi. Kwikala kwa kukawiila no kugelwa ludole kwa kawiiilo dyo kwiza kwakwe Zumbe ywetu Yesu Kilisito. Kwikala mwo lukunde lwa mnungu lukwikala ulo na ulo.

Mpeho yedi wata imioyo iyedi kwaviya nawamuone Mnungu. (Matayo 5:8). Hamwenga no kugamna Daudi andaga mgoli, mna awahumaga wankondo wakwe, naho amkomaga Goliati na wantu watuhu, mna andaga akaunga kintu kimwenga kikulu. Ailaga kwa usungu akagamba, "Weye Mnungu, niumbile moyo usuntike, idamanyaile kwa uhya Muye utondowale." (Zabuli 51:10). Mntu yeyose hakudaha kukeumbila moyo kwa uhya. Vamuunga ambase Mnungu kwa kweseleza no kuuleka uwavu wakwe, enga ivo atendaga seuta Daudi. Vamuunga adamanye enga yudya umwana mtakwaga, yudya azasaga zinguluwe, niyo auya

kwa ise no kumgamba, "Tate, hiitendela vihile imbingi na weye." Mnungu ana udahi wo kumwambiza kila mta wavu akumbaza kwa kweseleza na kwa kindedi chose. Mnungu kagamba, "Miye nohwinke moyo mhya, Miye nenigele Muye mhya mndani nmwako, Miye neni uuse moyo ukwinga iwe mwo mwili wako, Miye neni gele Muye wangu mndani mwako vileke udamanye yadya hukusigiila." Ino niyo indagano impya admanyaga Mnungu niyo aigela kiwalo kwa sakame ya mwanawe Yesu Kilisito. Mwe picha ino ya shano chaona Msankani ywa Mnungu akalaila vituhu no kuwasankanila wadya wakuunga wenkigwe useuta no ugima wa ulo na ulo, naho wa wazungulukila wadya wakumvika Zumbe. (Zabuli 34:7; 91:11; Danieli 6:22; Matayo 2:13; 13:19; 18:10; Matendo 5:19; 12:7-10). Mna iviya iviya luhoma aoneka akakimala hagihi akuungisa kuuya kwe nyumaba yakwe ya kale. "Mwuidahe imioyo yenyu naho msekuleka kulombeza, kwaviya Luhoma yudya akuwalongeleza akenga kala dikubuma, dyazunguluka zunguluka dika zungula wantu diwadye (Baluwa ya nkongo ya Petulo 5:8). Mhigeni Luhoma vileke awanyilikeneni (Yakobo 4:7).

6. IPICHA YA MTANDATU

Ipicha ino yagela kinyulu kwaviya yalagisa mntu
auiye wavu wakwe. Zisi dykwe dimwenga dikonga

kuifnya. Yalagisa kugamba mntu akonga kuhola, naho no kutozwa ni ntongo mwo wikazi wakwe wo kunda Mhuila ywa Kilisito. Diziso dyakwe dituhu dya kaula kila hantu kwa soni, vileke ageze kunda ywedi kwa wantu no wikazi wawe. Udy a ung'azi wandile mwo moyo wakwe watitihala. Hakuunga naho kusulumizwa hamwenga na Kilisito. Emgati mwa magezo naho kakonga kuyazumila kujinka kumhiga luhoma. Asgula kumtegeleza luhoma kijinka kumtegeleza Mnungu. Hamwenga no kugamba hakuwesa midugano ya wahuila wa Kilisito no kukefisa kugamba aungisa mbuli ziihile za mwe isi zi mwomoyo wakwe, haluse atigintika no kumnyilika Mnungu. Kaza kudya kumuunga Mnungu kwakwe kwa nkongo. Kiya kimwo moyo wakwe kifa, msalaba unda ntwika imzamide. Mhuwi wakwe wahunguka naho aleka kunda hamwenga na Mnungu mwo kuvika. Kanda msoka mwo moyo, naho kamwinka luhoma hantu ha kwikala.

Muye wa tausi wazungula ho kwingiila. Mta kuuya kunyuma akeona kunda ni hahali mtuhu enga yehe, naho kajala kugamba hakihali kintu kituhu kimyokele, ila ni mbazi za Mnungu zikedu. Ukozi iviya iviya ukimala ho lwivi lo moyo wakwe ukazungula ho kwiingila. Yadahika

eyuko mntu akumgamba avate ludodo, "Hake vata ludodo du," Kalaja kugamba kuvata mpombe ludodo ni enga kazuto kadodo kakumwigala mpaka kwo mto mkulu wo ukozi. Vadahika eyuko mvele akuwabikila mpombe mgosiwe na wambuyaze, uku mvele uyo aketondowaza mwenye akagamba yehe akuvata mpombe, mna kajala kugamba yehe awatenda wantuhu wavate mpombe naho adantilizwa ni wavu wa ukozi no uhabwasi. Aungisa kugendanya na wambuya wakudamanya mbuli ziihile, no kutalamkila hantu hakudamanywa mbuli ziihile za kuubwedeza mwili. Yadahika mntu adaha kumgamba kuvina wila enga viya wakuvina wazungu hiyo wavu, mna kuvina wila enga wadya wasomile wazungu ni wavu. Humanyize kugamba hohose hakuvinwa wila hawatenda wantu wanyemwenyemwe kudamanya wavu? Kuputa tumbatu dya kwamaduka ni kudamanya wavu viligane na yudya akuputa tumbatu dya kwe kaya. Hahana zuwa Yesu na wanampina wakwe hawaputile tumbatu. Luhoma amgamba hiyo wavu weye kudamanya wavu lumwenga hegu uhabwasi lumwenga. Luhoma ana mlonga ivo, hata zimpepo zo uhabwasi zapata hantu ho kwingiilamwom moyo wakwe usuntigwe naivo

zapata lupwapwazi lwa kuugwila umoyo uwo kaidi.

Uyo mntu akuoneka autunga ngola umoyo waliganywa na wadya wakuwagela mabelo wahuila wa Kilisito kwa milosi yawe no usongezi. Mta umoyo akudaha kufinyiliza lubezo lwa wantu naho vitendese wambuyaze, naho kukongela aho lukunde lwa Mnungu luhole, yehe awogoha wangu kujinka kumwogoha Mnungu. Naho kwaviya agoha fanyanyi za wantu, kanda mtumwa wa wantu, nahom akuya kunyuma.

Maya na kuihiya kwiza naho, masulumizo anmakunto viwikaila umoyo wakwe. Kuhomola kwagela usavu mnomo wakawe uudya andaga akamtogoela Mnungu na kumvika. Uneva Luhoma anapata luhenyo hegu lwombokelo ludodo, neeingile naho naahazamngalamule vileke wavu mtuhu wingile.

Ni vihufu kuulekela wavu wo kuungisa matundu wingilw mwo moyo hakianatimile ulangilizi wa Zumbe ywetu Yesu yakugamba, "Mkekaulise naho mlombeze mnase kwingila mwe kugezigwa." (Matayo 26:41). Akukeona kugamba kaimala akekaulise ase kugwa. (Baluwa ya kaidi wagondelwe Wakolinso 10:12). Elo chaungwa

kuvala vwanilo vetu vose kikwinkigwa ni Mnungu
kinkwe kudaha kuzihiga zinyambi za Luhoma.
(Baluwa wagondelwe Waefso 16:18).

Copyright ANGP

7. IPICHA YO MFUNGATE

7

Ipicha ino chalagiswa moyo wa mntu auiye wavu wakwe, kwaviya eze enkigwe ung'azi kwa kwinkigwa kuluma digeleko dya kwe mbingu no kulunganywa mwo umwenga wa Muye Asuntike mna niyo agwa. Mna naho picha ino yakilagisa mntu heuingile kuuleka wavu wakwe. Hamwenga no kugamba Mbuli Yedi ibilikizwa no kugubulwa kwakwe mna ana moyo utogile naho agendeela kudamanya wavu. Mwenye Yensu alonga mwa mntu akuuiya wavu wakwe akagamba, "Mpepo ihile ikamlawa mntu yambokela hantu haheina mazi ikazungula ho kwikala, haina patile yagamba, neniuiye inyumba yangu, naho ikabula aho yaiyo ihagilwa na kuhambwa. Aho yagenda kuziguhaziyawe mfungate ziihile kujinka yoho yenye niyo zengila no kwikala uumwo, niho mntu anda na hali iihise kujinka ivo andaga nkongo." (Luka 11:24-27). Yakulaila kwa mntu uyo viligana ne ngelo ikugamba, "Kuli diuiya matahika yakwe, nguluwe ihakigwe mazi nayo iuiya kogeela mwe kitole." Uno Ugonde walagisa ivo wili umoyo wo mntu uyu. Kwa nyambi zakwe zose, wavu wiza kwikala mwo moyo uwo na kuulongoza. Uso wakwe iviya iviya walagisa ivo umoyo wakwe ubanike. Naivo Muye asuntike vimuunga ahalawe kwaviya wavu na Muye Asuntike havikwikala hamwenga. Haluhali lugota

Iwa Ung'azi no lwiza. Haikudahika moyo unde Nyumba ya Mnungu naho inde mpanga ya luhoma. Vimuunga msankani nywa Mnungu, Imbuli ya Mnungu, uku akakaula kunyuma akagamba mafa mta umoyo nakweeile wavu wakwe kaidi enga viya atendile uyudya mwana mto kwaga. Yudya mwana mto kwaga alugumilaga mwo moyo aho eze ande ekala ne zinguluwe no kudya masiga yadigwe ni zinguluwe, naho hakwndile na mntu amwambize chochose. Niyo akumbulila ivo auiye kunyuma no kwagania kwakwe. Niyo akweeila akagamba, Neihalawe no kuuya kwa tate, naho neni mgambe, "Tate, uwihi wangu nidamanye umanyika uko kwe mbingu, na ha meso yako, hiwagilwe kunda mwanao naho." Kwa uko kweila kwakwe kwe kindedi, no kuonela kinyulu wavu wakwe, ise nakalekela, na kumdamanyila kinyemi kikulu niyo amchinjila ng'ombe.

Mna mwe picha ino, kaswesa moyo wa kweila wavu wakwe wa kumwambiza kuuya kwa Mnungu, hegu du kumfikila madi Yesu, hata kumlombeza vileke enkigwe kulekelwa, no kusuntigwa wavu wakwe. Kiya kimndani mwakwe chokigwa moto niyo chafa. Ana magutwi mna hakudaha kudiva dizwi dya Mnungu naho. Meso ananyo mna

hakudaha kudiona dibome dya kuzimu ehagihi no kwingila. Ni mntu heiina soni, hegu kweiila. Agendeela no wavu wakwe haheina kukefisa. Luhoma keza kuwikaila umoyo wakwe, naho kekala mwe kiti chakwe cho useuta enga seuta. Vadahika mntu uyo kwakuse aoneka ekei kuketogola kwaviya aoneka kunda ywedi, enga ivo vikuta vikuoneka kwa kuse kunda vedi, mna kundani vimema mavuha ya wantu wafile na usavu wo wavu. (Matayo 23:27). Yudya tatiywe wadanti kekala ho ulaklo wa Muye we kindedi. Kila kala, nuko kugamba kila wavu una mpepo yakwe iihile ikuyanbiza kuwikaila umoyo. Hamwenga no kugamba aunga fose kwa awo wakumsulumiza, hakudaha kwaviya knda mtumwa wawe. Haluse apata ikindedi cha yadya Mnungu alongaga kwa mwigala Ulosi ywkwe Petulo, "Mwaona vihi? Mntu yudya mjatile Mwana Mnungu, no kuibela isakame ya mwana Mnungu no kumtendela Muye ywe zimbazi?" (Baluwa wagondelwe Waibulania 10:29-31; Baluwa ya kaidi ya Petulo 2:1-14).

Weye mindugu, hukuungisa, ukasoma ikitabu iki, uneva umoyo wako nivo wili, mwiile Mnungu mwe kindedi chose. Yehe adaha naho aungisa kukuyokole naho asekuuwaza uwavu unanawo,

nakukutenda unde asuntike, uneva unambasa mwe kindedi. Naho adaha kumkaka luhoma ne difyo dyakwe niyo amduula kuse yo moyo wako uneva una unga akudamanyile ivo. Mbase Zumbe enga viy yudya mta ukoma mabsaga Yesu niyo agamba, "Unaunga wadaha kunisunta," niyo Yesu amgamba, "Naunga, suntika." (Maliko 1:40-43). Mna unagendeela kuutenda moyo wako kunda mdala, naho nahomuna ungisa mbuli ziihile kujinka izedi, nounde kuswesa kauilo na wambizi, kwaviya wasagula ukufa no kuuleka ugima, waleka ungi'azi no kuunga ulwiza.

Copyright ANGP

8. IPICHA YO MNANE

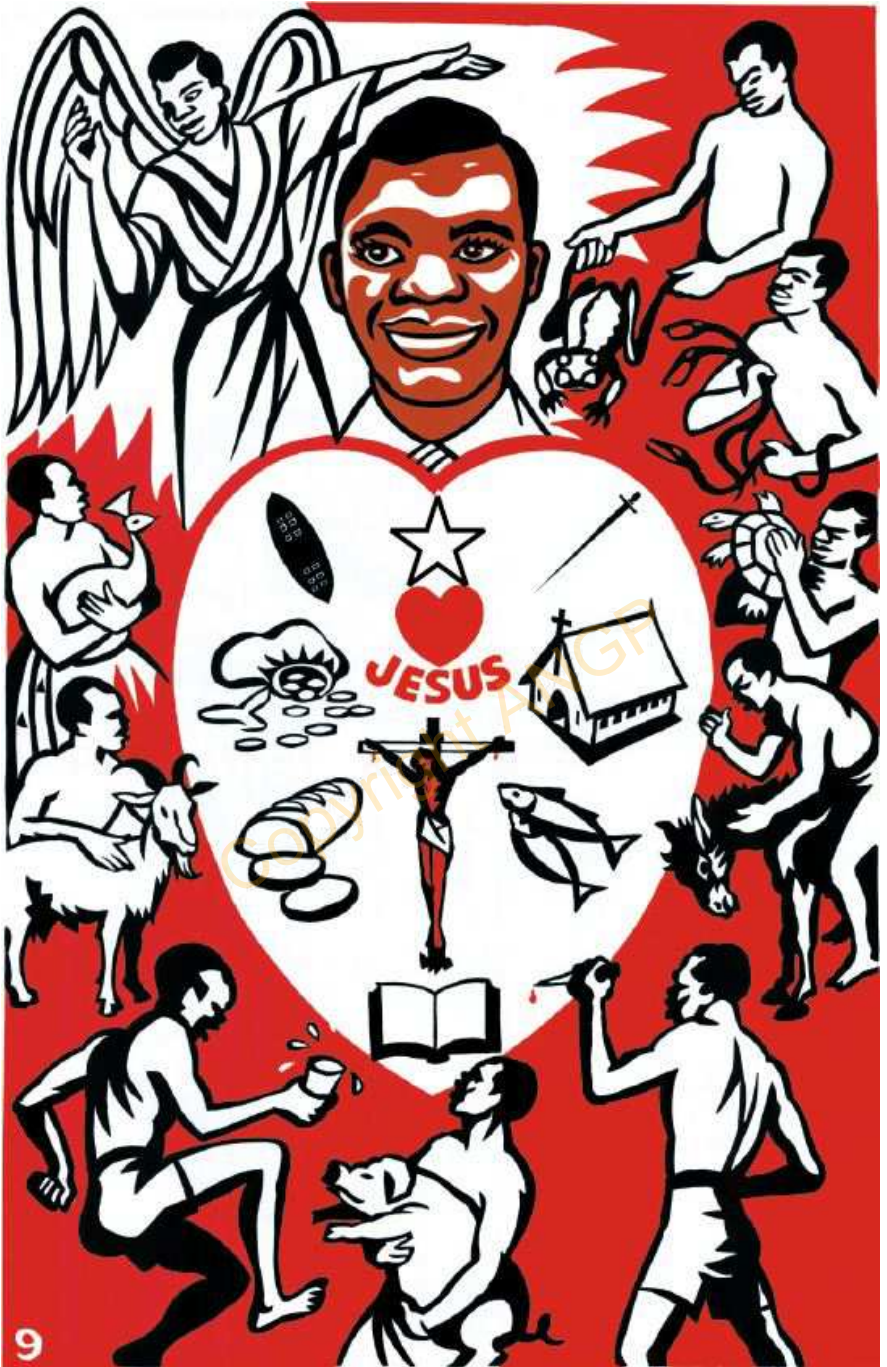
Mwe picha ino chaona mta wavu, no moyo mdala, auiye wavu wakwe. Yehe kamemwa ni

wogofi wa kufa. Ukufa kumwiziila hantu hekauuile. Mbuli zakwe ziihile zo kuubwedeza umwili zisila, haluse maliho yo wavu yaungwa kulihigwa. Usungu wa jehanamu uutoza umyuye wakwe ukutiswa. Hamwenga no kugamba aunga kumvika Mnungu, aona kugamba hakudaha kunda lugota na Mnungu. Yadya yose aye vile kwa wambuyaze hayana wambizinaye kwaviya hayakudaha kumtondowaza. Naho ugoli wakwe wose auduganye kwa kuungisa matundu, haukudaha kumyokola. Naho haukudaha kuuhoza usungu ananwo, hegu kongezela, mazuwa yo kwikala mwe isi. Hamwenga no kugamba ageza amfanyanya Mnungun mwo moyo wakwe, luhoma hakumlekela. Vose viya akuviungisa mwe isi vamtendela lubezo, hata wakulu wakwe wo udanti hawana wambizi naye. Akonga kubunkula kugamba mbuli iyo yatisa, ya mntu kuleka kulongozwa ni Mnungu. Naaka kauila kutendigwa ywedi ha meso ya Mnungu aho eze apate unyonge wo kumkoma, mna aona kugamba kacheelwa. Wantu wengi wafa luholuho haheina kupata lupwapwazi lwa kumzungula Mnungu, aho weze wapate unyonge udahile kuwakoma. Naivo chagambigwa kimzungule Zumbe kwaviya eyaho. Haluse, uyu mta wavu, hantu hakutegeleza Mbuli ya Zumbe yo wambizi idya ailemelaga

mwo wikazi wakwe, aungwa alo haluse kumtegeleza msenga masa ivo akulonga, "Halawe aha hangu weye uligitwe, keitile kwo moto aikilwe lumwe Luhoma na wasankani wakwe." (Matayo 25:41). Ukufa kwo Mntu ni lumwenga du, naho aakabinda ukufa kaikilwa ukufa, ni usengelo. (Baluwa wagondelwe Waibulania 9:27).

Copyright ANGP

9. IPICHA YA KENDA

Ipicha ino yakilagisa mhuila ywa Kilisito ywe kindedi akufinyiliza magezo yemoto yo mwili

naya luhoma. Agezigwa ntendelo zose mna ayafinyiliza niyo yasila. Kwa zina Yesu Kilisito kayahuma yabindile ingi, nahho hiyo kugamba kakonga kuhiganila uhila wa Kilisito du, mna adamanya uhigani uno kwa klumkaula Yesu uyo ayakongaga, naho akuukintiza umhuwi wetu. (Baluwa wagondelwe Waibulania 12:1,2).

Luhoma ne difyo dyakwe wautalamkila umoyo wo mhuila ywa Kilisito wakageza kuzungula luhenyo lwo kwingila, mna wadunduga. Kukekweza no kuungisa matundu no uhabwasi vagamba, "Kuno." Hantu ha kudiona dikuli, haluse chaona vulata na mpunda, kwaviya nkanana nyingi wavu akehitula no kuoneka vituhu, naho wanda na zina tuhu. Mna mhuila ywa Kilisito anawengele, aubunkula wavu ivo nauna kehitule, wavu uwo hata unakehitula kunda enga wikazi we kimnungu, hegu msankani ywo ung'azi. Kwaviya Mbuli ya Mnungu na Muye Asuntile vimwo moyo wakwe vamlongoza mwe kindedi chose, naho vamlagisa ayedi na yaihile. Hagihi ne zimpepo ziihile na makala, wadaha kuona mntu akuvina wila hagihi no mhuila ywa Kilisito akufinyiliza, uyo mntu katoza kikombe cha mpombe mwo mkono wakwe. Amgeza mhuila ywa Kilisito kwa mbuli zo kuubwedeza mwili za mwe isi, na ukozi

wa kuvina wila, mna wavu uno wose haukumgela usungu mhuila ywa Kilisito asagulwe, naho alekile wavu ne zimbuli zo kuubwedza mwili za mwe isi. Zimbuli izi zileka kanda hagihi na Mnungu. Mntu mtuhu amtunga ngola. Aya nayo yalumiza umoyo wakwe, kuhomolwa na kuzigigwa na lubezo na kutisigwa kukulawa kwa wantu wakwitangwa wahuila kwa mazina du. Mna uyo mhuila ywa Kilisito akufinyiliza aketondowaza kwa ulosi wa Yesu ukugamba, "Kinyemi nekinde na nyuwe uneva wantu wanawalongani vihile no kuwatendani mwihwe na kuwazigani mbuli kwajili yangu. Mwange kwa kinyemi kwaviya mna ntunyo nkulu uko kwe mbingu." (Matayo 5:11,12).

Wavu no mwili (uyo weye mwenye) na luhoma, vakombeka kugeza kuwazagula wahuila wa Kilisito walululeke lukunde lwa Mnungu. Mna kwa kwa kukegela ludole kwa wahuila wa Kilisito wakufinyiliza wagamba, Niani akudaha kuchazagulakilawe mwo lukunde lwa Kilisito, ni disungusungu hegu makunto hegu nkuswankuswa hegu gumbo hegu sakaza hegu nkondo hegu kukomwa? "Mna mwa aya yose chaya huma kwa wambizi wakwe yehe akiungise." (Baluwa wagondelwe Walumi 8:35-39). Mhuila ywa Kilisito adaha kufinyilaza umwo akadugana na

magezo yo mwili na magezo matuhu yose, kwa kukekaka vitowanilo akwinkigwa ni Mnungu na kugeligwa ludole ni Muye Asuntike. Humanyize kugamba Kilisito anakala mwo moyo wakwe, yehe ni mta nguvu kumjinka Luhoma ne difyo dyakwe, kaviya Uyo emndani mwetu ana nguvu vitendese kumjinka uyo eli mwe isi uyo luhoma. Yesu Kilisito amhumaga luhoma no wavu no ukufa naho mwa yehe chnda wahumi no kwinkigwa ntunyo yo uwedi utendese. Kiya kimwo moyo wakwe hakikefisile naho kina ung'azi. Moyo wakwe umema mhui na Muye Asuntike. Msankani ywa Mnungu ehomtwi wakwe akamkumbusa zindagano za yombe kulu zikulavilwa wadya wafinyilize no kubula kwo uheelo. (Ugubulo 2:7,11,17,26; 3:5,12,21). Umfuko wa matundu hewigubikwe walagisa kugamba matundu yakwe yose hamwenga no moyo wakwe vose kamsaguila Mnungu, naho maliho ye ndima yakwe yose hakuya damanyila ndima yo kuubwedeza umwili wakwe ne zimbuli za mwe isi zo wabu, awambiza wakiwa naho amlavila Mnungu imwenga mwe kila vintu mlongo, naho vitendese amlavila Mnungu malavo matuhu kwaviya umoyo kwa moyo wedi. Akombekesa matundu yakwe yadamanye ndima ya kumtogola Mnungu, enga ivo ing'ombe ikumwinka mele

mdimi sa ivoivo mhuila ywa Kilisito uyu amlavila Mnungu viya ananavo kwa moyo wose. Imikate idya ne samaki yalagis a kugamba ana wikazi wedi na wakuudaha umoyo wakwe. Hiyo kwa kuvata mpombe hegu idivai no kukegela usavu kwa kuvata sakame no kudya nyama zifile zenye hegu kuputa tumbatu kwaviya akumbukila kugamba aungwa asuntike umwili wakwe mazuwa yose enga ivo ikunda nyumba ya Mnungu. Umoyo wakwe unda nyumba ya uviki, naho kwambuli yoyose yehe ni wakubula mwe midugano ya wahuila wa Kilisito. Aungisa miviko ikudamanywa mwe zinyumba ze midugano ya wahuila wa Kilisito hamwenga nemiviko idya akudamanya mwenye kwe nyumba yakwe. Mazuwa yose awaduganya wanduguze wakavika hamwenga, kwaviya kamanya kugamba, mhuila ywa Kilisito hana ugima haine kuvika Mnungu, naaliganywe ne zisamaki hezikudaha kunda na ugima haheina mazi. Bibilia, Mbuli ya Mnungu, ni kitabu kigubulwe kwakwe, naivo akombekesa kukisoma no kuyakaula kwa wengele ayo yemndani. Bibilia, Mbuli ya Mnungu ni lumuli lwakwe kila aho naanaite, ni bambadyakwe dya kukegombela no kumhuma luhoma. Naho Mbuli ya Mnungu nulo ludyo lwakwe lwa kimuye akuwankiza umuye wakwe mazuwa yose. Iviaivia nayo mazi yakwe

akuinyamazila inkilu yakwe ye kimuye, Kwa nkanana nyingi, Mbuli ya Mnungu nayo mazi yo kuusuntila umwili wakwe, naho Mbuli ya Mnungu nicho ikiyoo cho kuukauila umoyo wakwe. Hakogoha masulumizo, (Msalaba) yakumkumbusa kugamba yehe mwenye kasulumizwa hamwenga na Kilisito, naho kauyuka hamwenga na Kilisito mwo ugima umhya, kwaivo adamanyaila ndima mbuli za kwe mbingu, ayo ya ulo na ulo heye kudahika kuonwa na meso aya. Kakeika lumwe kumuona Mnungu. Kanda enga ziti dihandigwe hnkanda ho mto dikweleka mwo msimo wakwe haheina kuswesa, kanda enga tambi dyo mzabibu we kindedi dikweleka matunda yabindile wingi. Lukunde lwa Mnungu lwe kindedi lukesinta mwo moyo wakwe, naivo hakogha ukufa. (Zabuli 1:1-3; Yohana 15:1-14; Yohana 4:18-21).

10. IPICHA YO MLONGO

10

Yesu agambaga, "Nimiye huuyula, naho
huwatenda wantu wande wagima, yeyose

www.angp-hb.co.za

page 59 of 66 pages

uakunihaila, akeza kufa nemtende ande mgima, naho yeyose akwikala akanihaila, du haafe elo, neekale ulu naulo (Yohana 11:25,26). Akuunga ayeve ulosi wangu, no kumhaila Yudya anitumile ana ugima wa ulu na ulu, haageze kwingila kwo usengelo, mna naande kajinka ukufa no kwingila kwo ugima. Ifile hakukumtisa no kumsengela mhaila ywa Kilisito, kwaviya ifile kumeligwa niyo yahumwa. "Uhumi wako ukuhi weye file, Usungu wako nawo ukuhi weye file? Mna kingambe Mnungu, nivedi, uyo akukinka uhumi kwombokela kwa Zumbe ywetu Yesu Kilisito." (Baluwa ya nkongo wagondelwe Wakolinso 15:54-57).

Mntu akumwogoha Mnungu hakogoha ukufa. Hakabula ho kuilawa isi ino akeitila kwa kinyemi kwe nyumba yakwe itogile ya ulu na ulu. Paulo, mwigala ulosi ywa Mnungu agamba, "Namunkwa kukeitila uko eli Kilisito hekale naye, kwa viya ivo nivedi vitendese." (Wafilipi 1:23). Mhaila ywa Kilisito ahaila kuuna uso wa Yesu uyo afile mwo msalaba kwajili yakwe no kuwamkombola kwa sakame yakwe mwenye. Muye Asuntike amkumbusa zimbuli akulonga Yesu. "Msekunda na kinyulu mwe mioyo yenyu, mwamhaila Mnungu, nihuileni hata miye. Kaya kwa Tate, ukalo ubinda wingi, Nenize kaidi niwaguheni

vileke kindanye wose na nyuwe hadya nili.” (Yohana 14:1-4). “Wantu wakumuunga Mnungu waikilwa ni Yehe mbuli mpya hezinati kwivika hata zuwa dimwenga, naho hezinati kuonwa, na kwingila mwo moyo wa mntu hata zuwa dimwenga.” (Baluwa ya nkongo wagondelwe Wakolinso 2:9). Hauhali ulosi ukudaha kutambalisa hegu kulagisa uwedi utendese wa Mnungu wa kwe mbingu aho haikilwe lumwe wantu wakuunga wande wahumi aha he isi, na wadya wakumhuila Yesu Kilisito.

Mwe ipicha ono ya mlongo chakumbuswa utafi wo mhula ywe kindedi ywa Kilisito alunganywe mwakwe. Msankani ywa Mnungu aoneka kuhaguha hantu ha tate mkomi. Agojakumvuzila Mnungu muye utendigwe kunda wedi. Mntu no muye viikigwa kunda ulekelwa kulawa mwo mwili, naho zikalwa kwakwe yehe amuungile. Mnungu amgoja amhokele kwa kinyemi. Mnungu amgamba, “Nivedi mtumwa ywedi naho mhuilwa, haya ingila mwe kinyemi cha Zumbe ywako.” (Matayo 25:21). Luhoma hakunda na udahi mwo mntu uyo vituhu kwaviya wantu wakumvika Mnungu mpaka kwo kufa kwawe ni wa yombe kulu. (Zabuli 116:15). Niy neva izwi dikulonga uko kulanga dikagamba, Ugonde, Wana kinyemi

wantu wakufa wakanda wahuila wa Zumbe kukongela ivi haluse, Heiye! Ivo nivo akulonga Muye Asuntike. Vileke wahumuzwe wakabinda makunto yawe kwaviya yadya wakudamanya yawatimila. (Ugubulo wa Yohana 14:13).

Mnungu akwambize weye mndugu ukusoma ikitabu iki, vileke Yesu aulangilize umoyo wako kwaviya agamba, "Weye ywe kike ninke umoyo wako." Mse kulekela umoyo wako uno ubala uzaganywe kwa kutimila kumunkwa kwa mbuli ziihile zo uwihi, kwaviya uto kukauila umoyo wakwe uyo ni mhezi.

Leka uwavu wako udamanye ayedi, kwaviya wavu walihigwa ukufa, mna kwa Mnungu chalihigwa ugima wa ulo na ulo kwa sila ya Kilisito Yesu Zumbe ywetu.

Weye winkize wikazi wako kwa Zumbe, tozesa zimbuli zo ugima, mwo mhui no lukunde lumwa Kilisito Yesu, kwaviya kummanya uyo ukumhuila, naho kuhuila kugamba adaha kwamila kiya ukiikile kwakwe, mpaka mwe dizuwa dyo uheelo. Kepaguleni mwo mhuwi wenyu uwo usuntikise, lombezani mkalongozwa ni Muye Asuntike, keyamileni mwo lukunde lwa Mnungu mkamkaula Yesu ato kuukonga uwo mhuinaho akuukintiza

mhui wetu, naho mto hekwikalisa kuuya, eli Seuta ywa maseuta.

Uyo akudaha kuwamilani mse kukobadika, no kuwakimalisa ho uwedi wakwe utendese kwa kinyemi kikulu, haheina masa yoyose. Uyo eli Mnungu heiina miyawe, mlokozi ywetu kwa sila ya Kilisito Yesu Zumbe ywetu, uwedi utendese una yehe, no ukulu no udahi na ludole, kukengela aho nkongo na ivi haluse na ulo na ulo. Taile. (Ibaluwa agondile Yuda 24,25).

Kigendeele kwa zina dyakwe
Mpake yudya mlokozi,
Akihokele kwakwe,
Suwe na yehe kinde
Msaeuta wa ulo na ulo.

Kinule maizwi yetu
Kumtogola yudya Mlokozi,
Vileke wantu wose wamanye
Kwakwe nuko wili ulokoziwa ulo na
ulo Gulukisa, Kionane ulo na ulo
Kionane kwe bandali kudya.

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, tablettes, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coracao do Homem" é obtido em mais de 538 linguas e dialectos falados em todo o mundo, a saber: (Africa, Asia, America do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, à l'école du dimanche ou lors de réunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coração, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coração podem ser obtidos com características Europeias e Africanas e podem ser usados em conjunção com o mesmo livro em classes de ensino bíblico, evangelização ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacte-se para confirmação do último preço dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre littérature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette littérature évangélique. Votre aide sera beaucoup appréciée.

Si vous avez trouvé le salut en Christ ou si vous avez été béni par notre littérature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traduções de nossa literatura em outras línguas. Vossa assistência será muito apreciável.

Se tem encontrado a salvação em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermédio da nossa literatura evangélica, faça o favor de nos informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembrá-lo sempre em nossas orações.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la littérature evangelique, des livres et des traites en plus de 538 langues, ecrivez a:

Para obter gratuftamente a literatura evangelica, livros e folhetos em mais de 538 lnguas diferentes escreva para:

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

A Gospel Literature Mission financed by donations

Une Mission de littérature evangelique financee de dons

Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)

The “HEART OF MAN” books can be viewed and downloaded using the following link:

www.angp-hb.co.za